

קוד אתי לסגל האקדמי, לעובדים ולסטודנטים

ראשי פרקים

א. מבוא

- אתיקה
- אתיקה מקצועית
- קוד אתי מקצועי וחשיבותו

ב. הקוד האתי של המכללה

- ערכי מכללה אקדמית והמכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זינמן במכון וינגייט (להלן, המכללה האקדמית בוינגייט) בפרט
- סגל המכללה – מאפייניו ויעדיו

ג. כללי האתיקה

- בהתייחסות לסגל האקדמי באופן כללי
- ביחסי מרצה-סטודנטים
- ביחסים שבין עמיתים
- בהתנהגות הסטודנטים
- בהתייחס לעובדי המכללה
- ביחסי מנהלים-עובדים

מבוא

הצעת החוק לטיפול אתיקה בארגונים הונחה לראשונה על שולחן הכנסת ב-2003 על ידי חבר הכנסת יוסי שריד, ופעם נוספת ב-2004 על ידי חברת הכנסת אתי לבני. ההצעה נועדה לעודד ארגונים, קהילות וחברות לסוגיהם (כולל מוסדות חינוך ואקדמיות) לפתח ולאמץ קוד אתי שכלליו יהיו נר לרגלי העומדים בראש הארגונים ולרגלי עמיתיהם לצוות. הכללים מכוונים לרוב לתחומים כמו אחריות, אמינות, יושר ויושרה, כבוד האדם, הלכות התנהגות, איכות מקצועית. לאחרונה אכן מתחזקת בקרב מסגרות שונות בעלות אופי כלכלי, חינוכי, תרבותי ושיקומי המגמה לפתח קוד אתי ולאמצו כמתווה התנהגותי, כללי ומקצועי. ממחקרים שעשה הארגון האמריקאי Center Ethics Resource ב-1994 וב-2000 עולה כי אימוץ קוד אתי בארגון תורם לאווירה חיובית, וכי העובדים מביעים נכונות רבה יותר לפעול על פי הכללים. עוד עולה מהמחקרים כי ככל שהנהלה, העובדים הבכירים והעמיתים נשמעים לכללים האתיים, כך גוברת שביעות רצונם של העובדים ממקום העבודה ולהפך.

אתיקה ואתיקה מקצועית

אתיקה

אתיקה היא מושג הלקוח מתחום הפילוסופיה העוסק בתורת המוסר, תורת המידות הטובות, והוא דן דיון פילוסופי בהתנהגותו המוסרית של האדם ובכללים שנועדו להתוותה. עניינה המיוחד של האתיקה הוא באופן שבו המוסר מתקיים בין אנשים, והיא נממקת מדוע ראוי לו לאדם לבחור בקווי התנהגות חיוביים ביחס לזולתו, ומנגד מדוע רצוי לו להוקיע ולשרש דרכי התנהגות שליליות (שפּלר, 2006).

אתיקה מקצועית

"אתיקה מקצועית" הוא תחום מיוחד שהתפתח מתוך ה"אתיקה". זהו מונח יישומי שמתייחס לאורחות התנהגות ולהתנהלות של קבוצות בעלי עניין מקצועי משותף. כשר (2003) הגדיר אתיקה כך: "תפיסה סדורה של התנהגות אנושית ראויה", ואת "האתיקה המקצועית" "התנהגות אנושית, ראויה, בתוך מסגרת מקצועית מיוחדת".

מסגרת שמוגדרת כמקצועית נבדלת באופן מהותי מכל מסגרת של פעילות אנושית אחרת. למשל, מכללה השמה לה למטרה להכשיר מורים ומדריכים להוראת מקצועות הספורט, החינוך הגופני והתנועה, כמו המכללה האקדמית בוינגייט, היא קהילה בעלת שני מאפיינים מקצועיים: האחד קשור בהכשרת הסטודנט להיות איש חינוך והוראה באשר הוא, והמאפיין השני והמיוחד קשור במקצוע הייעודי, שמהותו ממוקדת בספורט, בפעילות גופנית ובמדעים התומכים בהם. אתיקה מקצועית מתייחדת קודם לכול בדרישה למקצועיות. המקצועיות מתבטאת בציות לכללים מסוימים שמבטאים אידאל מעשי של ארגון, מקצוע או עיסוק. הפעילות המקצועית נעשית על סמך גוף ידע שיטתי ומעודכן שנרכש בלמידה בסיסית, מכוונת ולא אקראית והמתנהלת באמצעות "ארגז כלים" ייעודי, המשתכלל בהתמדה (שפּלר, 2006).

האתיקה המקצועית של המכללה האקדמית בוינגייט למשל קשורה לארגז כלים ייחודי המורכב מחד גיסא ממקצועות הפדגוגיה והדידקטיקה הכלליים, ומאידך גיסא ממקצועות הליבה הייחודיים לחינוך הגופני כמו אנטומיה, פיזיולוגיה, למידה מוטורית, ביומכניקה וממקצועות הספורט והתנועה לסוגיהם. בממד הכללי של החינוך וההוראה עוסק הפן האתי במכלול התובנות, התכונות וההתנהגויות שמערכת החינוך מטפחת בקרב כלל תלמידיה. מטרתם של אלה לעצב את הסטודנטים כאנשים ואזרחים הגונים והוגנים, מכבדי אדם וחוק גם יחד. בד בבד נוגע פן זה בתכונות, בכלים ובהתנהגויות המיוחדים למורה באשר הוא מורה. הפן המיוחד של תחומי העניין של המכללה בוינגייט מוסיף לאותו ארגז כלים סטנדרטים גבוהים של ידע ספציפי במיומנויות של מקצועות הספורט והתנועה ובתאוריות התומכות בהם, כמו גם בדרכים להקניית מכלול הידע לאחרים. הפעילות המקצועית אמורה לתת את הפתרון הנכון ביותר למטרות ייחודיות שארגז הכלים הרגיל והכללי חסר את הכלים ליצור אותו.

קוד אתי מקצועי וחשיבותו

קוד אתי מקצועי הוא אפוא ביטוי להסכמה מקצועית רחבה של בעלי זהות מקצועית מסוימת על ערכיהם המקצועיים ועל תרגומם לכללי התנהגות. התנהלות הכפופה לקוד אתי מקצועי מסייעת לעמידה ביעדי הקהילה המקצועית ותורמת לתחושת מכובדות בקרב כלל חברי הקהילה, כיחידים וקבוצות.

על קוד אתי מקצועי להתייחס לשני היבטים מקצועיים: ההיבט **האחד** הוא הידע ואוסף המיומנויות הנדרשים מחברי הקהילה המקצועית, וההיבט **השני** הוא אוסף אמות המידה שאמורות להנחות את חברי הקהילה המקצועית בבחירה בין חלופות אפשריות אשר עולות בדילמות מקצועיות שונות. מחויבותם המקצועית של מורי המורים לחינוך גופני היא בראש ובראשונה להקנות להם את מיומנויות הספורט והתנועה ברמה שיאה למי שבחר בתחומים אלו כמקצוע. זאת לצד הקניית דרכי הוראה ואימון ייעודיים, שעומדות בתבחינים עדכניים ומיטביים. המכללה וסגל ההוראה שלה מחויבים בנאמנות ליעדים, למטרות ולנושאי הלימוד שהוצגו בפני הסטודנטים בעת ההרשמה למכללה. אלה כוללים את מקצועות הליבה ואת נושאי ההתמחות המרכזיים. "מחויבות לקוד אתי, מהווה שלב בתהליך ההתבגרות של תחום עיסוק, בדרך להפיכתו לפרופסיה מוכרת" טען כשר (2003), והוסיף "שמעבר של ארגון קהילה וכו', מתפקוד ללא קוד אתי לתפקוד בעזרת קוד אתי מחייב, מצביע על עליית מדרגה בסולם העיסוק באתיקה מקצועית".

הקוד האתי של המכללה

ערכי מכללה אקדמית בכלל והמכללה האקדמית בוינגייט בפרט

המכללה האקדמית בוינגייט היא קהילה שעניינה חינוך, הוראה ולמידה לצד עידוד מגמות של מחקר ופיתוח רעיונות חדשניים בתחום המיוחד לה – החינוך הגופני הספורט והבריאות. כמו כל מכללה אקדמית בארץ, גם המכללה בוינגייט דבקה בערכים של אמת ושל חירות אישית ואקדמית, של יושר ויושרה, צדק ושוויון. הקוד האתי של המכללה נאמן לרוח זו והוא חותר למימוש העקרונות האלה:

- חופש אקדמי וחירות אישית (בגבולות המקובלים על פי התקנון)
- יחסים בין-אישיים המבוססים על נורמות הידברות מקובלות ועל כיבוד איש המקצוע באשר הוא
- התנהגות אתית גם בשעה שאין מתאפשרת שקיפות מוחלטת
- מניעת כל סוג של הפליה לא עניינית
- סובלנות לשונה ולחריג
- יושרה בלתי מתפשרת בהוראה, במחקר ובפרסום מקצועי ומדעי
- כיבוד תקנון המכללה לפרטיו (הכללים המנחים של קוד אתי באים להוסיף על הוראות תקנון המכללה ולא לשנותן או לגרוע מהן)

מתוקף ייחודה המקצועי שמה לה המכללה בוינגייט למטרה להכשיר מורים, מדריכים, מאמנים ומנהלי ספורט, בעלי השכלה חינוכית ומדעית רחבה, המהווה בסיס לרכישת מיומנות מקצועית בתחומי התנועה והספורט, תרבות ואמנות התנועה, כולל תחומי עניין בשיקום התנועתי. כמופקדת על תחומים שנקשרים לתרבות הגוף ולבריאותו, המכללה מתעדכנת חדשים לבקרים בנושאים שנוגעים להתנהלות גופנית מקדמת-בריאות וכזו שמונעת פציעות וחבלות גופניות. נאמנה לערך זה המכללה רואה עצמה מחויבת להתנהגות שמיישמת כללים בריאותיים בהווה היום-יומית שלה כמו הימנעות מעישון במתחם המכללה, הקפדה על כיבוד בעל ערך תזונתי, קיום פעילות גופנית עממית כמו מירוצים שאינם תחרותיים, מתן קורסים שנושאים מניעת פציעות בפעילות גופנית ועוד. בהיותה ממוקדת בתחומים שעניינם גוף האדם המכללה רואה חשיבות יתרה בהקפדה על שמירת האינטימיות הגופנית של כלל החברים בה ושל כל מי שנמצא בקשר אתה (למשל תלמידי בתי ספר ומשתלמים). למותר לציין שעם ערכיה המיוחדים של המכללה נמנים הקפדה על כללי התנהגות ספורטיבית באירועים ובתחרויות המתקיימות בתחומי המכללה ומחוצה לה, ציות לכללים אלה וכיבודם.

המכללה האקדמית בוינגייט רואה עצמה מובילה בתחומי העניין שלה, ושמה לה למטרה לבסס מצוינות אקדמית בהוראה, בלמידה, בניהול ובחקירה מדעית. במהותה, ומראשית דרכה, הוראה במכללה אקדמית איננה הוראה מנותבת-מחקר גם אם היא כמובן מבוססת-מחקר. עם זאת היות שהמכללה מרחיבה את תחומי הלימוד בה גם לתארים מתקדמים, היא חותרת ופועלת לעידוד וקידום חשיבה וחקירה עצמאית, כזו שתניב מחקרים שעומדים בתבחינים מדעיים מקובלים.

סגל המכללה מאפייניו ויעדיו

סגל המכללה שייך לקבוצה מקצועית וייחודית בעלת שני מאפיינים בולטים :

א. היות חברי הסגל אנשי חינוך והוראה בעלי תארים אקדמיים מתקדמים, קרי תואר שני ושלישי ואף פרופסור, ששמו להם למטרה להקים דורות חדשים של מורים ומחנכים שעניינם חינוך לספורט ולתנועה

ב. היותם אנשי אקדמיה החותרים להגיע באמצעות מחקר למיצוי האמת המדעית בתחומי העניין שלהם ולפרסמה בדרכים המקובלות

ערכי המכללה מטילים חובות אתיות – מקצועיות ומיוחדות – על המורים, המרצים והחוקרים שפועלים בתוכה. ערכים אלו וכללי ההתנהגות הנגזרים מהם באים להגן על כל חלקי המערכת בעת ובעונה אחת: עובדים, מורים ומנהלים מחד גיסא, וסטודנטים, משתלמים ומשוקמים מאידך גיסא.

הטמעת הקוד האתי ושמירתו

קוד אתי משול למצפן. יש בו כללי פעולה ברורים הקובעים מה מותר לעובדים ומה אסור עליהם במסגרת עבודתם, והפרת הכללים מחייבת התייחסות שיוסכם עליה בקוד האתי עצמו. הארגון מחויב לדאוג כי חבריו יכירו את הקוד, יפנימו את תוכנו וכי הוא יוטמע בעבודתם היום-יומית (כשר, 2003; שפיר, 2006).

בדיון על קוד אתי יש להפריד בין ההיבט המשפטי להיבט האתי. **קוד אתי איננו מסמך משפטי והוא אינו משמש בסיס להליכים משפטיים.** לכן התנהגויות המוגדרות כבלתי תקינות על פי חוקי המדינה ותקנות המכללה אינם מענייניו. היות שקוד המכללה מנוסח ברוח הנחיה, ברור שאין מדובר באחריות לפי דיני עונשין. עם זאת חריגה שיטתית מרוח הקוד ומכלליו או חריגה חד-פעמית אך בולטת בחומרתה עשויה לגרור נקיטת צעדים משמעותיים כלפי מפר הכללים (בהמשך תוגשנה המלצות לדרכי פעולה אפשריות בתגובה להתנהגות שפוגעת ברוח הקוד האתי ובהמלצותיו).

כללי האתיקה לסגל ההוראה

חבר סגל ההוראה של המכללה

א. ישמור על כבוד המוסד, על כבוד המקצוע ועל מוסר עבודה גבוה, כמתבקש מהמהות המקצועית ובכפוף לתקנון המכללה וערכיה

ב. ישמור על כבודם ומעמדם של כל חברי סגל המכללה, התלמידים והעובדים

ג. יקפיד לשמש דוגמה אישית בנאמנות לערכי המכללה ולערכיה המקצועיים ובתרגומם לשפת המעשה כמו למשל:

- יפנה לזולתו בצורה מכובדת, עניינית, מקובלת ומנומקת
- יפנה בכל עניין לגורם המוסמך לפי מדרג בעלי התפקידים
- ישיב לכל פנייה של החברים באופן מנומק, בזמן סביר ובהתחשב בשעות הפעילות המקובלות

ד. יתמיד בפיתוח כשריו המקצועיים על ידי למידה מתמדת ועל ידי עשייה חינוכית ומקצועית יזומה ובלתי שגרתית

ה. יתרגם ידע עדכני בגיבוש תפיסות חינוכיות, בפיתוח דרכי הוראה, בהובלת פרויקטים ובהנחיית סטודנטים: ללמידה עצמאית, לקריאה ביקורתית, למחקר ולפיתוח כלי עבודה חדשים

ו. יחתור להפצת מידע עדכני, מבוסס מחקר ומבוקר בקרב עמיתים וסטודנטים

ז. יימנע מקידום השקפותיו הפוליטיות במסגרת ההוראה שהוא מקיים במכללה

- ח. יהיה נאמן לרף (קריטריונים לקבלה) שקובע זכאותו של סטודנט ללמוד במכללה ולעבור משנה לשנה
- ט. ייצג בכבוד את תחום העניין המקצועי שלו ואת המכללה בכללותה בעת השתתפות בכינוסים מקצועיים במכללה ומחוצה לה
- י. ינהג כבוד בעמיתיו גם כאשר שוררים ביניהם חילוקי דעות מקצועיים או אחרים
- יא. יימנע מניצול מעמדו וסמכותו להשגת טובות הנאה אישיות החורגות מתחום מקצועיותו, הגדרת תפקידו וזכויותו המוכרות
- יב. יימנע מעשיית שימוש מסחרי לשם מטרת רווח באתרי אינטרנט של המכללה ובתכנות ייחודיות שפותחו על ידי מרצים ללא קבלת הסכמה ואישור לכך (חל על כל העובדים, המרצים והסטודנטים במכללה)
- יג. יקפיד על לבוש הולם בכל הופעותיו במכללה או מחוצה לה כאשר הוא מייצג אותה

כללי אתיקה ליחסי מרצה – סטודנטים

במערכת היחסים המתקיימת בין המרצה לבין הסטודנטים יקפיד המרצה על אלה:

- א. לחתור לפיתוח היכולות והכישורים של הסטודנט לקראת מימוש ייעודו המקצועי
- ב. לנהוג בסטודנט בהגינות ובכבוד תוך שמירה על מסגרת יחסים ההולמת קשרים מקובלים בין מרצה לתלמידו
- ג. לנהוג בכלל תלמידיו ללא משוא פנים, ללא העדפה כלשהי או הפליה לרעה על יסוד דת, לאום, גזע, עדה, מין או כל הבדל לא ענייני אחר
- ד. לגלות ערנות ורגישות למצוקות התלמיד ולפעול לפתרון בשיתוף דיקאן הסטודנטים ובכפוף לתקנון המכללה
- ה. לשמור על הגינות ועל יושר אינטלקטואלי במגעיו עם הסטודנטים, כלומר:
- דיוק וקפדנות בהעברת חומר הלימוד
 - קיום דיון באווירה שמעודדת העלאת שאלות והצגת מגוון של דעות
 - כיבוד התחייבויותיו המוסכמות כלפי הסטודנטים
 - עמידה בלוחות הזמנים שנקבעו: בהחזרת עבודות, הגשת ציונים, פגישות אישיות וכיוצא באלו
 - להודות בטעות כאשר זו נעשתה וללוות אותה בהתנצלות
- ו. לראות בסילבוס הקורסים שלו הצהרת כוונות שהוא מחויב לה
- ז. לנצל את זכאותו להתאים את חומרי הלמידה ודרכי ההוראה וההערכה לרמת התלמידים בקורס
- ח. להעריך את הישגי הסטודנט בהגינות ותוך התאמה לרמה המצופה ממכללה אקדמית ומהקורס הספציפי שאותו הוא מלמד
- ט. ללוות סטודנט שמונחה על ידיו בעבודה סמינריונית או בתזה עד להשלמת תהליך הכתיבה
- י. ליצור תנאים אופטימליים להצלחת הסטודנט במשימה זו שלו, כפי שיפורט להלן:
- עליו לתרום את מיטב שיקול דעתו בקביעת נושא העבודה והמתודולוגיה שלה

- עליו למנוע מהסטודנט לקבל על עצמו משימה מחקרית שאינה תואמת את כישוריו
 - עליו להיות מעורב בכל שלבי העבודה ולהיפגש עם הסטודנט בתדירות מוסכמת כדי לתת לו סיוע, משוב וביקורת מעצבת
- יא. לנמק בצורה שקולה ועניינית כל סירוב להנחות סטודנט בעבודה סמינריונית. הוא יכול לעשות זאת מהנימוקים שלהלן, ובשום מקרה לא מתוך הטיה או משוא פנים:
- אם נושא העבודה איננו תחומו המקצועי, או אם נושא העבודה המוצעת אינו ראוי בעיניו
 - אם הוא מעריך שהסטודנט אינו כשיר לעבודה המוצעת
- יב. לא לכפות את דעתו המוקדמת על תוצאות מחקרו של הסטודנט, לא להכתיב את תוצאות המחקר או את פרשנותן ולא לנסות להטות את ממצאיו בדרך כלשהי
- יג. להימנע ממתן עזרה לימודית לסטודנט שלומד בכיתתו תמורת שכר או גמול כלשהו
- יד. לא יפרסם ממצאים מעבודת הסטודנטים המונחים על ידיו ללא הסכמתם וללא שיתופם בפרסום
- טו. לדאוג שלא ישתרבו ליחסי העבודה בינו לבין המונחים על ידיו נושאים ושיקולים שאינם ענייניים
- טז. להימנע מניצול סטודנט המשמש עוזר הוראה, אסיסטנט וכיו"ב מעבר למוגדר בדרישות התפקיד שהסטודנט קיבל על עצמו
- יז. לשמור על תקנות החוק למניעת הטרדה מינית ועל הנחיות תקנון המכללה לעניין זה
- יח. לשמור על סודיות המידע הכולל את פרטי הסטודנט ומשפחתו. הוא רשאי להעביר מידע כזה לגורמים מוסמכים רק אם יקבל את הסכמת הסטודנט, או אם הוא יאלץ לעשות זאת מתוקף חוקי מדינה או נוהלי המכללה

כללי אתיקה ליחסי מרצים עם עמיתיהם

במערכת יחסיו של המרצה עם עמיתיו יקפיד המרצה על אלה:

- א. שמירת כבודם של עמיתיו למקצוע, של העובדים במכללה או מחוצה לה
 - ב. שיתוף פעולה עם עמיתים למקצוע למניעת פגיעה בכבודם ובמעמדם המקצועי מצד כל גוף שהוא
 - ג. מתן כבוד לדעה, תפיסה, נקודת מבט שהובעה על ידי מרצה אחר גם אם היא שונה מדעתו
- הערה:** חשוב להתייחס לדעה שונה בצורה עניינית ולנתחה במונחים מקצועיים כדי שכבוד המקצוע וכבוד המרצים יישמרו
- כדאי לנצל סיטואציה כזו למתן לגיטימציה לקיומן של דעות וגרסאות מקצועיות מגוונות, בתנאי שהן מגובות ברמת התייחסות אקדמית
- ד. טיפוח תרבות של שיתוף פעולה עם עמיתים בתחומים אקדמיים ופדגוגיים ושל סיוע בקליטת חברי סגל חדשים, ובהם גם חסרי ניסיון
- ה. הימנעות מפרסום הרצאות כתובות או מוקלטות של עמית למקצוע, במכללה או מחוצה לה, מבלי שקיבל אישור לכך מידי העמית ומבלי לתת לו את הקרדיט הראוי

ו. קבלת אישורו של הסטודנט להקלטתו ו/או לצילומו

ז. הימנעות ממסירת מידע שעלול לפגוע בעמית למקצוע אלא אם הדבר נעשה משיקולים מקצועיים טהורים כמתבקש מחוקי מדינה, מתקנון המכללה ו/או מהקוד האתי של המכללה

כללי אתיקה ליחסים שבין המרצה לעובדי המכללה

נכון לראות בכלל עובדי המכללה עמיתים לעבודה הפועלים יחד לקידום מטרות המכללה, ועל כן יש להקפיד על כל כללי ה"עשה" ו"לא תעשה" שנוגעים לשמירה על כבודם כבני אדם וכאנשי מקצוע בתחומם. יש לנהוג אתם לפי אמות מידה של יושר, יושרה והגינות, בדרך ארץ ותוך כיבוד מסגרת עבודתם המקובלת.

הערה: קוד זה מכוון לחברי הסגל האקדמי, אך ברור שאת כללי האתיקה הכלליים והבין-אישיים יש להשית גם על צוות העובדים ולכוון אותם להתנהגות העובדים זה כלפי זה, וכמובן גם למערכות היחסים שלהם עם הסגל האקדמי.

כללים להתנהגות אתית של הסטודנטים

מרגע שהתקבל סטודנט ללימודים במכללה יחולו עליו מלוא החובות, הזכויות והדרישות האקדמיות החלות על כל סטודנט, ללא הבדל כלשהו, כפי שהן מופיעות בתקנון המכללה. הקלות הקשורות לליקויי למידה מותרות על פי החלטת הדקאנט, ומטרתן לאפשר מימוש יכולותיו האקדמיות של הסטודנט.

מצופה מסטודנט במכללה

א. להתייחס בכבוד אל אוכלוסיית הסטודנטים, סגל ההוראה ויתר חברי הקהילה האקדמית ולהימנע ממצבים העשויים להביך את הזולת או לגרום לאי-נוחות

ב. להקפיד על לוחות זמנים מחייבים על פי התקנון או על פי סיכום מראש עם עמיתים ללימודים, עם מרצה או עם איש מנהל

ג. להציג תמיד נתוני אמת, בכלל זה נתונים אישיים, רישום נוכחות ונתונים שנאספו בשדה מחקר, מעבדה וכו'

ד. להיות קשוב בשיעור ולא לעשות כל דבר שהוא שאינו קשור לשיעור, ובכלל זה שימוש במכשיר אלקטרוני כלשהו

ה. לכבד בשיעורים שאלות המוצגות על ידי עמיתיו הסטודנטים בהקשבה סבלנית וסובלנית ובהתייחסות עניינית

ו. להגיש עבודות שהכין בעצמו או עם חבר ללימודים באישור המרצה

ז. להציג בעבודותיו את כל מקורות המידע שבהם השתמש, לצטט ולהציג דברים בשם אומרם

ח. להתייחס בכבוד אל אוכלוסיית הילדים, המורים והמנהלים הנמצאים בבתי הספר שם הם מתנסים

ט. להקפיד על תלבושת הולמת ומכבדת בכל השיעורים במכללה ובמסגרות ההתנסות שמחוצה לה

י. להימנע מהקלטה או מצילום מרצה ללא הסכמתו המפורשת

יא. להימנע מפרסום הרצאות של מרצה ללא אישורו ו/או מבלי לתת לו את הקרדיט הראוי

יב. סטודנט יקפיד בכבודו של כל אחד מסגל העובדים והמורים במכללה. במיוחד יקפיד הסטודנט לכבד את המרצה/מנחה שלו

כללי אתיקה לניהול האקדמי

- א. מוסדות הניהול האקדמי ייבחרו על פי המפורט בתקנון המכללה
- ב. תפקידי הניהול המוטלים על חברים מתוך הסגל האקדמי ייקבעו על פי בחירות דמוקרטיות או אחרות, בכפוף לנהלים המופיעים בתקנון. אפשרי מצב שבו חברי סגל הנושאים בתפקידי הוראה בתחום התמחותם ממלאים בד בבד גם תפקידי ניהול
- ג. חבר סגל שנבחר או מונה לתפקיד ניהולי ינהג בתפקידו זה מתוך ראיית כלל צורכי המכללה ולא רק מתוך רגישותו המיוחדת לבית הספר, למחלקה או למגמה שאליהם הוא משתייך
- ד. בתפקידיו הניהוליים יקפיד חבר הסגל האקדמי הקפדה יתרה על כיבוד העקרונות המנחים שפורטו לעיל ועל אלו המפורטים להלן:
- הקפדה על שקיפות, על דיווחי אמת ועל כיבוד החוק ותקנון המכללה
 - פתיחות מתמדת לביקורת
 - הימנעות ממשוא פנים, ומנגד כיבוד זכויות הזולת
 - הימנעות משיקולים זרים בתהליכים של קבלת החלטות
 - הקפדה על מתן הנמקה מושכלת להחלטות מנהלתיות
 - הודאה בטעות – אם הייתה כזו; במקרה כזה ראוי להתנצל
- הערה: המנהל משמש בהתנהגותו דוגמה ומופת לציבור העובדים והתלמידים כולו.
- ה. חבר סגל הנקלע בפעילותו הניהולית למצב של ניגוד עניינים יצהיר על כך (גילוי נאות) ויבקש לשחררו מהשתתפות בהליך מעורר הניגוד
- ו. בתפקידו הניהולי יקפיד חבר הסגל שלא לחשוף מידע שהוגדר כחסוי מדיוני ועדות שהוא משתתף בהם
- ז. חילוקי דעות בין חברי הסגל האקדמי הניהולי הם לגיטימיים, אך אינם סיבה להכשלת תלמידיהם של בני פלוגתא ולמנוע מהם מלגות או הזדמנויות אחרות באמצעות שליטתם בוועדות או בתפקידים מרכזיים
- הערה:** בניהול לא תמיד מתאפשרת או מתבקשת שקיפות מרבית, אך לעולם מחויבים הנושאים בתפקידי ניהול בהתנהגות אתית שמכבדת את כל החברים במכללה באשר הם.

הוועדה לאתיקה במכללה בוינגייט

מינוי הוועדה

- א. הוועדה לענייני אתיקה תיבחר על ידי הנהלת המכללה
 - ב. הוועדה תמנה חמישה אנשים, אחד החברים ימונה כראש הוועדה (יש הממליצים על מורה או בעל תפקיד אחר שיצא מהמכללה לגמלאות לשמש כיו"ר הוועדה)
 - ג. חבר יכהן בוועדה עד שתי קדנציות בנות שנתיים כל אחת
- הערה: קיימת המלצה להוסיף לוועדה חבר מחוץ למכללה, שהוא דמות בעלת ערכים מוספים.

תפקידי הוועדה

- א. להכין קוד אתי ולעדכנו לפי הצרכים המשתנים
- ב. להעביר את הקוד לאישור ההנהלה והוועדה האקדמית
- ג. לפרסם את הקוד באתר המכללה, בחדר המורים ובספרייה ולהביא את דבר הפרסום לידיעת כל התלמידים, המורים והעובדים במכללה
- ד. לספק לסגל, על פי דרישה, מידע בתחום האתיקה והאתיקה המקצועית
- ה. לטפל בתלונות על הפרה או פגיעה בקוד האתי
- ו. לגבש ולהציע להנהלת המכללה תכנית פעולה שתביא להטמעת הקוד האתי בתרבות האקדמית והניהולית במכללה, ובכל היחידות והחטיבות של המכללה, ולסייע ביישומה הלכה למעשה.

נוהלי הוועדה

- א. יש להפנות ליו"ר הוועדה או לאחד מחבריה תלונות או סוגיות אתיות העולות מתוך ההתנהלות המכללתית
- ב. הפניות יכולות להגיע ישירות מהסגל או באמצעות ראש מחלקה או חבר הנהלה על הוועדה להתכנס פעם בסמסטר או יותר, אם תזומן לישיבה מיוחדת

סמכויות הוועדה

בסמכותה של ועדת האתיקה לנקוט את הדרכים האלה:

- א. קיום שיחת בירור עם כל אחד מהמעורבים
- ב. בירור העניין בנוכחות הפונים תוך התייחסות לקוד האתי ולבעיה הספציפית
- ג. דרישה להתנצלות בכתב או בעל פה של אחד הצדדים במקרה שיש פוגע ונפגע
- ד. דיון בוועדה לצורך נקיטת צעדים נוספים לבירור ולהתנצלות
- ה. המלצה להעברת המקרה לטיפול ההנהלה או גורם מרכזי אחר (ראש בית ספר, ראש מגמה, דיקאן וכיו"ב)

אלוני (2005) הגדיר אתיקה בחינוך:

"אתיקה בחינוך היא יסוד מרכזי בעשייה חינוכית, שמקפידה לקדם את התפתחותם, כבודם ורווחתם של ילדים, ומכאן גם לתרום לביסוסה של חברה דמוקרטית, הומאנית הוגנת ומתוקנת ... כך גם חותרת האתיקה החינוכית, להעלות את מודעותם של העוסקים במקצועות החינוך להיבטים השונים של האתיקה החינוכית ולהשתמש במודעות זו כמנוף להעצמה מקצועית של סגלים חינוכיים, לשיפור השירותים החינוכיים, ולהעלאת רגישותם של המורים למחויבותם המקצועית והאישית".

ההצעה לקוד האתי נכתבה, עובדה ועודכנה על ידי ד"ר ורדיתה גור לאחר קריאה במקורות המפורטים להלן ותוך התייחסות להערות והארות של חברי הסגל האקדמי ובעלי תפקידים שונים במכללה.

תודה מיוחדת נתונה לד"ר שמחה וורנר, מומחה לאתיקה ומנהל ציבורי שקרא את הקוד בתשומת לב רבה והאיר את עינינו בנוגע לכמה נקודות מהותיות לקוד אתי ככלל ולקוד אתי מקצועי בפרט.

ביבליוגרפיה

- אלוני, נ. (2005). אתיקה מקצועית למורים ותפקודם בחברה כאליטה משרתת. הקוד האתי של מכון ויצמן. הקוד האתי של הטכניון.
- וסרשטיין-פסברג, ס. (2003). אתיקה וחוק – בתוך: סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי. עורכים: ג. שפיר, י. אכמון וג. וייל. הוצאת מאגנס.
- כללי אתיקה – מכללת בית ברל.
- כשר, א. (2003). אתיקה מקצועית. בתוך: סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי. עורכים: ג. שפיר, י. אכמון וג. וייל. הוצאת מאגנס.
- קוד אתיקה אקדמית – אוניברסיטת בן-גוריון.
- שפיר, ג. (2006). מהי אתיקה מקצועית? מתוך כנס במרכז לאתיקה משכנות שאננים, ירושלים. תקנון אתיקה לסגל האקדמי – מכללת לוינסקי לחינוך.